A°. 1826. N°.



ARNHEMSCHE COURANT

Dingsdag den 7 Maart.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Zaturdag den 4. Maart.

Opening ten half twee ure. De notulen der vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd.

De heer *Nicolai* vraagt het woord en herinnert, dat de heer *de Secus* in de laatste zitting had verzocht, dat de redevoering van den heer *van Alphen*, betrekkelijk de leening voor 's lands overzeesche bezittingen, mogt gedrukt worden. Daar de kamer hieromtrent geen bepaald besluit genomen heeft, hernieuwt de spreker de motie van den heer *de Secus*.

De heer *van Lynden van Hoevelaken* is er tegen, vermits de kamer nooit de redevoeringen van hare leden heeft laten drukken.

De heer *Nicolai*: Men heeft de redevoeringen der leden over het burgerlijke wetboek wel laten drukken. Die van den heer *van Alphen* is niet minder belangrijk; hij heeft ons zeer wetenswaardige bijzonderheden medegedeeld nopens een onderwerp, dat wij weinig kennen.

De heer *Warin*, schoon de redevoering van den heer van *Alphen* roemende, is nogtans van meening, dat de kamer, om der gevolgen wille, het drukken derzelve niet moet bevelen.

De heer de *Stassart* is van gelijke meening.

De heeren *Dotrenge* en *de Secus* verklaren zich voor de motie van den heer *Nicolai*.

De heer *Barthelemy*, stemt hiermede in. Om het geschiedkundige, zegt hij, vragen wij het drukken dezer redevoering, en zoo in het toekomende weder een dergelijk stuk in de kamer mogt voorkomen, zie ik geene zwarigheid, hetzelve mede te laten drukken, schoon altijd zonder consequentie voor het vervolg.

De heer *Bijleveld* merkt aan, dat andere redevoeringen, welke mede zeer wetenswaardige geschiedkundige bijzonderheden behelsden, nooit op last der kamer gedrukt zijn; hij ondersteunt de aanmerkingen van den heer *Warin*.

Men verzoekt hoofdelijke stemming.

De heer *de Meulenaere* wenschte, dat men vooraf de gezindheid van den heer *van Alphen* wist.

De heer *Dotrenge* volhardt in zijne meening, dat het drukken zeer wel op last der kamer kan plaats hebben, zonder dat zulks voor 't vervolg verbindt.

De heer president brengt in omvraag, of de redevoering van den heer *van Alphen* al of niet op last der kamer zal gedrukt worden, zonder consequentie voor 't vervolg; 33 leden zich *voor*, en 33 *tegen* het drukken verklaard hebbende, zegt de heer president, dat hij, om de moeijelijkheid van het staken der stemmen af te snijden, *voor* zal stemmen. Derhalve wordt het drukken bevolen.

De heeren *van Sassen van Ysselt* en *Fontein Verschuir* berigten, dat zij wegens ongesteldheid verhinderd worden, de zittingen bij te wonen.

Wordt ontvangen een verzoekschrift van eenen koopman te Brussel, die bescherming voor de gedrukte katoenen inroept. Naar de commissie verzonden.

Aan de kamer wordt hulde gedaan van twee boekwerken, die in de bibliotheek zullen geplaatst worden.

De commissie tot de petitien brengt, bij monde van den heer *Loop*, rapport uit: 1°. op een request van den griffier der regtbank van Oudenaarde, verzoekende de spoedige invoering van art. 46, 2. titel van het 1. boek des nieuwen Burgerlijken Wetboeks; 2°. op dat van een koopman te Brussel, verzoekende vermindering van het inkomend regt op de Italiaansche stroo-hoeden; 3°. op dat van den heer *de Stappers*, die gaarne het koninklijke besluit ten zijnen opzigte ingetrokken zag. Alle deze verzoekschriften worden ter griffie nedergelegd.

De centrale afdeeling doet rapport op de vijf laatste titels van het 2. boek des Wetboeks van Koophandel, handelende *van schipbreuk, stranding en zeevonden; van bodemerij; van assurantie of verzekering; van avarijen; van het te niet gaan van verbindtenissen in den zeehandel.* — Dit rapport zal gedrukt, en rondgedeeld worden. De discussie wordt op aanstaanden Woensdag bepaald.

De zitting wordt opgeheven.

FRANKFORT, den 1. Maart.

De jongste berigten van de Jonische eilanden maken melding van een gevecht tusschen de Grieksche en Turksche vloten, bij Missolonghi, hetwelk eenen ganschen dag zou geduurd hebben, en waarvan de uitslag volgens sommigen ten voordeele der Grieken, volgens anderen ten voordeele der Turken zou geweest zijn. Men dient daaromtrent dus nadere berigten af te wachten.

— Volgens brieven uit Berlijn, zijn aldaar in den laatsten tijd niet minder dan twintig handelskantoren gesprongen.

PARYS, den 2. Maart.

De verantwoordelijke uitgever van het *Journal de Commerce*, een [illegible] blad, is door de kamer der afgevaardigden veroordeeld tot eene boete van 100 franken en eene gevangenis van eene maand, uit hoofde van onbetamelijke gezegden, in een artikel, betrekkelijk die kamer, hetwelk voor eenige maanden in gemeld dagblad is geplaatst geweest. In ultra-bladen heeft men veel scherpere artikels omtrent die kamer gelezen; doch de schrijvers derzelve heeft men gemeend te moeten ongemoeid laten.

— Een dagblad van Lyon behelst het volgende zonderlinge berigt uit eenen brief omtrent de Russische zamenzwering:

» Door den onverwachten dood van *Alexander* is onbedachtzaam ondernomen hetgeen eerst eenige maanden later moest plaats hebben, en die misslag heeft Europa gered; het bewijs en de draad der zamenzwering zijn er door gevonden.

» De luitenant-generaal *Michiel Orloff*, hij die mij vóór tien jaren over alle zijne ontwerpen gesproken had, heeft den Keizer in deszelfs kabinet durven zeggen, dat hij zelf op zich genomen had om hem dood te steken, dat hij hieraan wel gedaan had en verre was van berouw te gevoelen; hij heeft alles bekend en verdedigd.

» Toen hij door de zalen van het paleis kwam, verwenschte hij den generaal ***, *die om een ellendigen titel van graaf, de zaak des vaderlands verraden had.*"

» De prinses *Troubetzkoi* heeft den Keizer geschreven, dat, zoo haar gemaal het hoofd op het schavot verloor, hij als een martelaar van de heiligste, van de wettigste zaak stierf.... De prins *Troubetzkoi*, die vier uren in het kabinet van den Keizer is opgesloten geweest, heeft beurtelings schrik en berouw aan den dag gelegd, en heeft alle bijzonderheden van de zamenzwering opgeschreven..... Sinds vijf jaren waren de hoofden onderling door de zwaarste eeden verbonden. Twaalf hunner, van welke *Mouravieff* de eerste was, moesten *Alexander* vermoorden; zes, aan wier hoofd zich *Michiel Orloff* bevond, belastten zich met *Nicolaas*; zes met *Michiel*; zes met *Konstantijn*. Op éénen dag moest de geheele keizerlijke familie omgebragt, en eene republiek gesticht worden. Het keizerlijke paleis en de huizen der grooten moesten ter plundering overgegeven worden. *Michiel Orloff*, onder den naam van eerste consul, en de prins *** tweede consul, moesten het bewind van zaken aanvaarden....

» Toen ik in 1816 en 1818 hunne plannen kende en bestreed, was er nog geen moord voorgenomen. Men wilde *Alexander* alleen noodzaken tot constitutionele instellingen. De generaals ***, *** en *Orloff* waren alstoen hoofden der partij; thans schijnt het dat de twee eersten zich er min of meer van af gemaakt hebben; want zij zijn niet in hechtenis genomen; overigens zijn alle die genoemd in 1818 thans gevat. Te Parijs is het laatste komplot gesmeed, bij Mevrouw ***, en bij de Prinses *Troubetzkoi*, te Petersburg, heeft men de geheele correspondentie gevonden. Deze laatste had 200,000 roebels voor de kosten der onderneming gegeven.....

ZUID-AMERIKA.

De keizer van Brazilie heeft thans den oorlog aan de republiek Buenos-Ayres verklaard. Uit de hoofdstad van deze republiek schrijft men dienwege het volgende:

» Men rust zich hier uit ten strijde tegen Brazilie, en er zijn in allerijl 15 kanonneerbooten gebouwd geworden, om de hoofdstad te dekken. Daarenboven heeft het gouvernement met de paketboot *Prince-Regent* (den 7. November 1825 reeds afgezeild) order naar Engeland gezonden tot oogenblikkelijken aankoop van drie korvetten, die bemand, en met grooten spoed herwaarts zullen gezonden worden. De soldaten en kanoniers exerceren dagelijks op de Plata en het ziet er hier uit als in eene vesting. *Bolivar* en *Sucre* zijn te Potosi gekomen, en het van hier aan hen afgevaardigde gezantschap is zeer goed ontvangen. *Bolivar* zou 10,000 hulptroepen toegezegd hebben, ingeval de Keizer van Brazilie Banda Oriental niet goedwillig mogt willen afstaan. Overigens hebben de patriotten geheel Banda Oriental reeds ingenomen, met uitzondering van de twee versterkte plaatsen Montevideo en Colonia, en deze beide plaatsen zijn eigenlijk de spil, waar om alles zich nog draait. De desertie in Montevideo was zoo sterk, dat zich de generaal *Lecor* genoodzaakt zag, de poorten te laten sluiten en sedert eenigen tijd mag er niemand uit of in, dan de leveranciers van levensmiddelen. Alle bezigheden te Montevideo staan stil. De meeste welgestelde lieden hebben zich naar Buenos-Ayres begeven.

— De oorlogsverklaring van den Keizer van Brazilie tegen Buenos-Ayres, luidt aldus: — *Dekreet.* Daar de vereenigde provincien van de Plata-rivier, vijandelijkheden tegen dit rijk aangevangen hebben, zonder opeisching of zonder oorlogs-verklaring, en aldus van de gebruiken der beschaafde volken afgaan, zoo vordert de waardigheid der Brazilische natie en de rang, welken zij onder de mogendheden der wereld bekleedt, dat ik, na ingenomen advijs van mijnen geheimen raad, den oorlog tegen gemelde provincien en hare regering verklare, gelijk ik bij het tegenwoordige dekreet doe. Ik beveel, dat men tegen haar alle mogelijke vijandelijkheden te water en te land plege; ik magtig bovendien

zijne onderdanen, om kapers uit te rusten, om alle ondernemingen te doen, welke zij willen, ten einde dezen Staat aan ... ten ... daar, dat alle prijzen, welke zij maken zullen, ... aan de uitrusters geheel zullen toebehooren, zonder eenige korting naar de keizerlijke schatkist. De kanzelarij van den ... is met de uitvoering van dit dekreet belast. In het paleis te Rio-Janeiro, den 10 December 1825. Van wege den Keizer, de Viscondé van Santo Amaro.

(De Londensche dagbladen van den 28. Februarij deelen het volgende berigt mede):

Wij hebben de Amerikaansche couranten tot den 8 Februarij ontvangen. Dezelve zijn te Liverpool aangebragt door de Corinthian, welk schip den overtogt in 18 dagen gemaakt heeft. Een artikel in die couranten, van den 6. Februarij, kondigt de inneming van Montevideo, volgens rapport van een scheepskapitein, die den 3. Januarij van Parraiba vertrokken was, aldus aan: » Men heeft door een schip, dat snel uit het Zuiden gekomen is, de tijding ontvangen van de inneming van Montevideo, door de patriotten van den oostelijken oever der Plata. De vreugde der ingezetenen van Buenos-Ayres is zoodanig geweest, dat zij het huis van den Brazilischen consul in die stad omgeven, en de lucht van drie vreugdekreten doen weergalmen hebben. Verscheidene Brazilische provincien hadden deputatien naar Buenos-Ayres gezonden, waar derzelver onafhankelijkheid erkend was. Dienvolgens had de Brazilische consul zijne paspoorten gevraagd, en was hij naar Rio-Janeiro vertrokken.

Mengelwerk.

DE CHRISTEN-VOLKEN AAN DE GRIEKEN.

Grieken! dappere Hellenen! Vijf jaren lang hebt gij nu den bloedigen strijd volgehouden tegen eene tiendubbele overmagt, uit drie werelddeelen zamengesteld, tegen eene overmagt van Barbaren, sedert vier eeuwen de overweldigers van den klassieken grond uwer beroemde vaderen, van een heiligen grond, waarop voorheen de leerlingen van den Goddelijken Heiligmaker, in wiens naam wij met u gelooven, de wijsheid des Hemels verkondigden, gemeenten bij gemeenten stichtteden, en van welker navolgers gij alleen op dien grond nog zijt overbleven, in 't midden van de wreedste verdrukkers, de erf-vijanden van het kruis, onder welke banier gij strijdt voor haardstede en altaar. Menigvuldige, en daaronder de schitterendste zegepralen hebt gij reeds behaald, schoon slechts een handvol strijders uitmakende in vergelijking van uwe talrijke vijanden. — Gij houdt nog vol, schoon ook het krijgsgeluk in den laatsten tijd u minder schijnt te willen dienen, of een meer geoefende vijand, door ontaarde Europeanen onderwezen en geholpen, zich bij de vorige overmagt gevoegd heeft, en u onverwacht is aangevallen. — Gij houdt nog vol, schoon gij uwe vrouwen en kinderen, bij scheepsladingen, in slavernij hebt zien wegvoeren. — Gij houdt nog vol, op leven en dood, schoon gij ook eindelijk tot den ondergang schijnt veroordeeld.

Christen-Mogendheden zien dit aan, zonder een hand tot uwe redding uit te steken; wat zeggen wij? spannen veeleer met uwe vijanden zamen! Zij, die zich Apostolische, Catholijke, Allerchristelijke Majesteiten laten noemen, zien Turken in hun H. Verbond opnemen, om de barbaarschheid over beschaafdheid, tirannij over vrijheid, de halve maan over het kruis te helpen zegevieren! Eeuwige schande onzer eeuw! Eeuwige schande voor de Christenwereld!

Maar als Christen-*Volken* moeten wij ons van dien zwarten blaam zuiveren. Voor u, heldhaftige, edele Grieken! voor de wereld en de nakomelingschap, willen wij ons regtvaardigen. Neen, niet *wij* zien u met onverschilligheid aan uw lot overgelaten. Niet *wij* deelen in den haat en de lasteringen tegen uwe zucht naar onafhankelijkheid en de herstelling van uw vaderland, het oude vaderland van kunsten en wetenschappen en van verlichting voor geheel *Europa*. Niet *wij* zijn de Turksgezinden, die als 't ware hun geloof zouden verzaken, dat wij de overwinning van het Islamismus over het Christendom zouden wenschen. Niet *wij* juichen bij uwe rampspoeden en de zegepraal der ongeloovigen. Niet *wij* zouden u met vermaak andermaal onder het ijzeren juk uwer beulen zien terugkeeren. Integendeel alle Christen-*Volken*, (een enkel misschien uitgezonderd in het land, daar Volk en Vorst door den jezuitischen, d. i. antichristischen geest van eenen Minister van het rijk der duisternis, zich blindelings en slaafachtig laten beheerschen), alle Christen-Volken, immers al wat fatsoenlijk en beschaafd onder dezelve is, zijn uwe vrienden, beschouwen u als hunne broeders en juichen uwe pogingen toe. Voor u worden dagelijks uit alle welmeenende harten gebeden Hemelwaarts gezonden. Niet *ons* is het te wijten, dat gij hulpeloos in den ongelijken kampstrijd gelaten wordt, en zelfs u te beklagen hebt over de medewerking van Christen-naburen tot uwe slavernij, of wel geheele uitroeijing.

o! Hoordet gij de verfoeijing, waarmede wij deze handelwijze aanschouwen; hoordet gij de jammerklagten, die wij deswegen uitstorten; zaagt gij den vereenigings-ijver, om ten uwen behoeve, uit eigen beursen geldsommen bijeen te verzamelen, gij zoudt mede roemen en uwen moed verheffen op deze algemeene teekenen van broederlijke liefde en deelneming in uwe heilige zaak. Wij weten wel, dat onze opofferingen slechts penningskens zijn, in vergelijking van de ontzettende oorlogskosten, die vereischt en door geene bijdragen van particulieren bestreden kunnen worden. Maar zij zullen toch wel eenigen van de duizenden ongelukkigen kunnen laven, en in den dringendsten nood van eenigen der verdrevenen kunnen voorzien: wij doen althans wat wij kunnen; en hiermede bevredigen wij tevens eenigermate de behoeften van onze Christelijke harten. o! Hadden wij het in onze magt, wij zouden meer doen; wij zonden u schepen, krijgsvolk en wapenen toezenden. Maar zij, die de magt in handen hebben, en zich de Grooten der Aarde noemen, omdat zij thans nog de sterksten zijn, en zich daarom uitsluitend alle regten en algemeenen der landen aanmatigen; *zij* bedwingen het menschelijk en christelijk volksgevoel, zij bedwingen en bedreigen ook andere edeler denkende Vorsten door hunne reuzenmagt, bedwingen onze brave krijgsladen, die van verlangen branden, om ter uwer hulpe te vliegen; en voor welken het eerste sein genoeg zoude zijn, om op het Turksche ras los te gaan, en hetzelve van den Europischen grond in de woestijnen terug te jagen.

Eene ellendige staatkunde, even onzedelijk als onchristelijk, die al wat vrij denkt en christelijk gevoelt, aan een Oostersch despotismus opgeofferd wil hebben, is als een booze geest in het hart van eenige hoofsche Ministers, waardige afstammelingen van het middeleeuws-geslacht, gevaren, om de volken te onderdrukken, tot wanhoop te brengen en alles met zich in den nacht des doods weg te slepen. Zij hebben hunne staande legers, die de Volken met het zweet huns aanschijns moeten voeden en onderhouden, doch die alleen geschikt schijnen, om tot lijfwachten van gevreesde, en zelven bevreesde Monarchen te dienen, of om het meest verlichte en beste gedeelte der Natiën, dat wenscht naar *wetten* en niet naar willekeur geregeerd te worden, te verbannen of te vermoorden, en daarentegen een adderen gebroedsel van Priesters en Monniken en domme dwingelandij op den troon te helpen, gelijk in *Italië*, *Spanje* en *Portugal*.

Geen wonder, dat zulk slag van staatkundigen, de doodgravers der menschheid, u rebellen noemt, een geheel verbasterd en verachtelijk nakroost der aloude Grieken. Maar wij *Volken* noemen u uitmuntende geloofshelden; wij stellen u gelijk met de Nederlanders, die voorheen, met eenen WILLEM I. aan het hoofd, tegen FILIPS opstonden; gelijk met de opstandelingen, der nu vrij gewordene Amerikanen, en alle soortgelijke voorvechters van onafhankelijkheid, van natuurlijke en burgerlijke regten. Neen, gij zijt niet dezelfde Grieken, als de ouden; maar in vele opzigten beter en beschaafder. Gij zijt geene Heidenen meer, geene afgodendienaars; maar aanbidders van den eenen waren God, en wel, gelijk wij, aanbidders in den naam van Hem, die het licht der wereld was — gij zijt *Christenen*. Dit geloof hebt gij vast gehouden, in weerwil van de zweep uwer harde drijvers, die u afvallig wilden maken. Uwe dapperheid behoeft ook niet te wijken voor die der Leonidassen van Oud-Griekenland, als wij denken aan *Ipsara* en *Missolonghi*. Inderdaad moeten wij ons verwonderen over de geestkracht, waarmede gij, na eene zoo langdurige slavernij, opstaat; en over de groote mannen, die wij onder u zien te voorschijn treden, niettegenstaande gij gedurende vier eeuwen zulke slechte Leermeesters in uwe onderdrukkers gehad hebt.

Mogt eindelijk eens een Hoofd onder u opstaan, die, als een andere WASSINGHTON, en BOLIVAR, het algemeen vertrouwen won, om met een vaste hand, zoo wel binnenlandsche verdeeldheid, als buitenlandsche vijanden te bestrijden! welhaast zoudt gij uwe vrede- en vrijheids-zon uit de duistere wolken zien oprijzen.

Wij wanhopen echter niet aan uwe eindelijke zegepraal, hoe veeg ook tusschenbeiden uwe zaken staan. Is het nu in *Europa* de ure der boosheid en der duisternis, het kan ook die des lichts en der geregtigheid weder worden. Het kleine volk van *Nederland* heeft eenmaal tegen een niet minder overmagtigen vijand gewordsteld, gelijk gij. Meer dan eens scheen hetzelve in den 80 jarigen strijd tegen den magtigsten geweldenaar, in wiens rijk de zon niet onderging, te zullen bezwijken; zoodat noch *Engeland* noch *Frankrijk* het aangeboden oppergezag durfden aanvaarden, terwijl, als uit een verborgen hoek, telkens weder deszelfs redding opdaagde, en zijn standvastige moed in 't einde het gewenschte doel bereikte. Gelijk de God der vrijheid de Nederlanders oudtijds, en nog voor weinige jaren ten tweedenmale, uit de klaauwen hunner overheerschers verlost heeft, en heden tot een van de gelukkigste Rijken op aarde gemaakt, zoo kan dezelfde God ook u verlossen en vrij maken.

Dit is de hoop en bede van alle beschaafde Christen-Volken!

18 Febr. 1826.

Aan den Heer Redacteur der Arnhemsche Courant.

In uwe Courant van ll. Dingsdag is geplaatst een Stukje, ten doel hebbende vooral, om het ongepaste aan te toonen van het opdringen van een patent als yetweiders aan de zulken, welke, zonder eigenlijk *bouwlieden* te zijn, hun werk maken van *cultuur* of *beweiding* van *weilanden* en van de *veeteelt*, als welk een en ander daar (in mijn oog zeer te regt) wordt beteogd, tot den *landbouw* te behooren. Dat onder de woorden *landbouw* of *landbouwer* in een algemeenen zin, en dus als zij, zonder beperking, in de wetten voorkomen, begrepen zijn alle soorten van *landelijk bedrijf* kan, dunkt mij, door niemand met gezonde hersenen betwijfeld worden. Het bewijs daarvoor in bovengem. Stukje geveerd, is mijns inziens zeer gepast; doch tevens is mij voorgekomen, dat daarbij is voorbij gezien, hetgeen niet weinig ter bevestiging dier stelling dient. Ik bedoel de inrigting in ons Rijk der *Commissien van Landbouw* en het *vee-fonds*. De instelling der gem. Commissien, die van LANDBOUW genaamd, heeft niet alleen en uitsluitend ten doel de bevordering van den bloei van den *akkerbouw*, en wat daartoe betrekking heeft; maar vooral niet minder strekken derzelver werkzaamheden zich ook uit tot de *veeteelt* en de cultuur der weilanden of grasgewassen. Bij 's Konings besluit van 28 Junij 1818, nopens de algemeene oprigting der Commissien van Landbouw, worden (art. 14.) ook de *grasgewassen* als voortbrengels van *landbouw* opgenoemd, (art. 15 en volgende) derzelver werkzaamheden met betrekking tot ziekte van *vee* bepaald, en (art. 13) uitdrukkelijk de belangen van het *weiden van vee* aan hare zorg aanbevolen. De Koning verstaat dus door *landbouw* veel meer, dan onze wijze financieele wetduiders daar onder schijnen te willen begrijpen, en hetgeen de Koning wil aanmoedigen, onderdrukken zij door hunne uitleggingen. En nu ook het *vee-fonds*? Hetzelve wordt *daargesteld* door de houders van *vee*, door eene belasting op het *vee*, en het is intusschen een fonds voor den *landbouw* in het algemeen. Het laatste blijkt uit het doel van deszelfs instelling, welk nog onlangs bij onze Staten-Generaal breedvoerig is ter sprake gebragt; het blijkt uit de verantwoordingen van het fonds, waarop voorkomen, onder anderen, de onkosten der Commissien van *Landbouw*, de kosten ook tot verbetering van den *akkerbouw*.

Naar de bedoelde financieele wet-uitleggingen nu, zouden de veehouders eene belasting voor den *landbouw* moeten betalen, zonder zelven tot de *landbouwers* te behooren; of wel, zij zouden als *landbouwers* eene belasting (het *veefonds*) betalen moeten, en tevens den vrijdom van

eene andere belasting (*patent*) aan de *landbouwers* toegekend, niet kunnen genieten, omdat zij geene *landbouwers* zijn zouden. Wederspreekt dit niet zich zelven? Zou de belasting op het *vee*, om te strekken tot aanmoediging van den *landbouw*, niet eene schreeuwende onregtvaardigheid zijn, zoo de *vee-teelt* geen tak van *landbouw* was? Edoch het wonderspreukige in het stuk van belastingen schijnt bij de ambtenaren der surveillance aan de orde van den dag. Een staal van de *providentie* ook dier heeren op hetzelfde onderwerp. Reeds *nu* zijn voor dit jaar aanslagen, ambtshalven als *vetweiders* gedaan, niettegenstaande alle *weiderij* eerst omstreeks Mei beginnen *kan!!* N.

Overbetuwe, den 2. Maart 1826.

Aan den Redacteur!

Uw Correspondent is de eenige niet, die bekend staat met het middel om schuldeischers te ontduiken. Ik heb bij een Duitschen Baron gediend, als lijfknecht, die 64 kwartieren telde, maar veel meer schuldeischers nog dan kwartieren. Hij had eene hem geloof ik eigene wijze, om deze niet te betalen en niet boos te maken. Met twee woorden wil ik u zeggen hoe hij het aanlegde.

Hij was gewoon hun iedere week eene algemeene audientie te geven. Dan liet hij hen in de groote kamer, waar, bij den winter, opzettelijk geen vuur werd gestookt, bijeenkomen, en ten minste een goed uur wachten. Nu kwam hij op eens aanzetten met groote drift, gekleed, en het hoofd zoo wit als de hoogste kruin der Alpen. Hij boog zich, en (*tegen zijn bakker:*) »ha, meester CHRISTOF! gij komt om uwe rekening, niet waar? daar zullen wij nader over spreken; maar ik wil u zeggen, dat, zoo gij uw brood niet beter kneedt en vooral bakt, gij de eer niet meer hebben zult mij te bedienen. En raakt gij mijn adelijk huis kwijt, dan zijt gij geruineerd, want door mij hebt gij al uwe kalanten gekregen. Dus, mannetje! een beetje beter opgepast, of ge kunt den winkel sluiten. (*Tegen zijn wijnkooper:*) en gij, meester HAUCH! gij verdiendet, dat ik u honderd stokslagen door mijne bedienden geven liet: is dat Champagne! Zooveel *Mousse* als op mijne hand! en van uw Bourgogne kan ik geen drie fleschen drinken, of ik heb pijn in het hoofd om te scheuren. Het is waarachtig schande! Ik was voornemens u aan den Groot-Kanselier aan te bevelen; en hebt gij dezen, dan hebt gij bijna het gansche hof, en binnen een jaar kunt gij zoo rijk wezen als ik zelf. Maar tot ik beteren wijn van u krijg, zal er niets van gebeuren. Gij moet dus weten of gij uwe fortuin niet voeten wilt schoppen. (*Tegen den lakenkooper:*) A-propos, het is goed dat gij hier zijt: hoe durft gij een man als ik, zulk laken zenden? Ik ben goed genoeg geweest u op uw woord te gelooven van mij het beste te zenden, zoo als de Keizer ze draagt, b. v.; en wat is het! het houdt geen kleur, en met een wordt het kaal, en wat is de draad grof!... Maar, Mijnheer de Baron!... Wat! durft gij nog praten? houd den mond maar digt, of ge maakt mij geheel uit mijn humeur. Ge moet mij wat beters zenden, of anders zie ik niet naar uwe rekening om. (*Tegen de modesverkoopster:*) *Ha, Madame* BELLEFILLE! *vous voilà; mais comme vous-êtes fraiche! ma foi si je n'étais pas si fidèle à la Baronne.... Mais tout de bon, vous portez bien votre âge.... trente.... trente-cinq, n'est-ce pas? allons, j'en suis content pour vous.... la Baronne a eu cercle hier; elle n'est pas encore visible; on a trouvé son shall amarante à croquer; vous-avez des gants de senteur? il en faut douze paires. Vous-avez très-bien fait de prendre chez vous un dépôt d'eau de Cologne. Il en faut deux douzaines, entendez-vous? la Baronne vous veut du bien; elle a parlé de vous à ses amies: vous-êtes réellement en train de faire fortune.* (*Tegen den vleeschhouwer:*) Hoe! zijt gij daar ook al? ik zou mij schamen! Van wanneer is uwe rekening?..... Van verleden maand?.... Mijnheer de Baron! het is vier... Tut, tut, geen praats, als men zoo bezet is, moet men een huis als het mijne niet aannemen; of denkt gij, dat ik ten pleiziere van mijnen slager elk oogenblik aan mijne secretaire wil gaan zitten? Scheer u weg, en laat ik u niet weerzien voor dat ik u eenen van mijne bedienden zend. Gij verdient niet zulke huizen als het mijne te bedienen; boeren moet gij hebben en zulk tuig."

Ik zou niet eindigen, zoo ik u alles wilde verhalen; met den een deed de baron als met den anderen; het waren gelijke munnikken; zij kregen van hem gelijke kappen. Dan, hij speelde met variatieën; want iedere week was het iets nieuws, dat hij gaf in plaats van geld.

MISSTELLING.

De heer *Ten Bokkel* (zie ons No. 24) is niet Griffier van politie bij den heer *de Lagh*, maar bij den heer *Sepp*.

De speciale Commissie, ter inzameling van een fonds voor de ongelukkige Grieken, heeft al weder successievelijk ontvangen, waarvoor zij aan de mildadige toezenders haren welmeenenden dank door deze betuigt:

Van den heer *W.* een bankbillet, ad *f* 52. Van den Heer *S.* een dito, ad *f* 25. Uit Brummen, *f* 62: 20. Uit Harderwijk *f* 117: 56. Uit Elburg, van den heer *B. L. A.* in 3 coupons, *f* 4: 90½. Uit Epe, *f* 23. — Te zamen *f* 284: 66½.

Arnhem, den 6. Maart 1826.

VAN LEEUWEN, *Thes.*

ARNHEM, den 7. Maart.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 6. Maart 2 El 5 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 20 D.
Den 7. dito. 2 El 4 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 10 D.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 17. Maart des jaars 1826, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere approbatie van den Heer Staatsraad, Administrateur voor het Armwezen en de Gevangenissen, door den Gouverneur der Provincie *Gelderland*, of, bij deszelfs absentie, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, in de Provincie *Gelderland*, aan het lokaal van het Gouvernement te *Arnhem* worden aanbesteed:

De noodige Vertimmeringen en verder vereischte Werken tot inrigting van het tegenwoordige Tucht- en Provoosthuis te Arnhem, *tot een Burgerlijk- en Militair Huis van verzekering.*

Deze aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het Bestek, op hetwelk de bovengemelde aanbesteding zal plaats hebben, zal, boven en behalve aan het lokaal van het Gouvernement der Provincie *Gelderland*, te *Arnhem*, ter lezing liggen: te *Nijmegen*, bij J. ARNTZ, op de Markt; te *Zutphen*, bij WEENINK, in *den Hollandschen Tuin*; te *Tiel*, in *den Gouden Leeuw*; te *Wageningen*, bij RUTGERS; te *Apeldoorn*, in *den Moriaan*.

Arnhem, den 1. Maart 1826.

De Gouverneur der Provincie *Gelderland*,
VAN HEECKEREN VAN KELL.

DEPARTEMENT VOOR DE ZAKEN VAN OORLOG.

Krachtens autorisatie van Zijne Excellentie den Commissaris-Generaal van Oorlog, dato 20 Februarij 1826, No. 1, zal, onder nadere approbatie van Zijne Exc. voornoemd, door de Hoofd-Administratie van het 3de Bataillon Veld-Artillerie, in garnisoen te *Maastricht*, publiek aan de minst-inschrijvenden worden aanbesteed, de leverantie van:

3 RIJ- en 11 TREK- } REMONTE-PAARDEN.

De rassen herkomstig uit de Provincie *Gelderland*, *Limburg*, *Luik* of *Luxemburg*.

De inschrijving zal geschieden te *Maastricht* en te *Nijmegen*. In de eerste plaats zullen de inschrijvings-biljetten worden afgegeven aan den Kapitein-Kwartiermeester van voornoemd Bataillon, wonende op de Brusselschestraat, No. 863, en in de tweede plaats bij den kommanderenden Officier der Artillerie aldaar, bij welke de Conditien zullen ter lezing liggen.

De inschrijvings-billetten zullen op gezegeld papier geschreven, gecachetteerd, en wel de prijzen voor Rij- en Trek-Paarden afzonderlijk moeten worden uitgedrukt, en op het adres gesteld moeten zijn: *Inschrijving voor de Leverancie van Paarden aan het 3de Bataillon Veld-Artillerie*; zullende te *Nijmegen* de Billetten van Inschrijving tot en met den 15., en die te *Maastricht* tot en met den 20. Maart moeten zijn afgegeven, terwijl de opening der Billetten van de beide genoemde plaatsen, zal geschieden te *Maastricht* op Dingdag den 21. Maart, des voormiddags ten 10 ure, ten huize van den Kapitein-Kwartiermeester voornoemd, alwaar het een ieder der Inschrijvers zal vrijstaan om bij de opening der biljetten tegenwoordig te zijn.

De Luitenant-Kolonel, kommanderende het 3de Bataillon Veld-Artillerie,
BYLEVELD.

---

§ † § De DIRECTIE der ONDERLINGE WAARBORG-MAATSCHAPPY tegen VERLIEZEN van RUNDEREN, opgerigt onder bestuur van REINIER KRONENBERG, te *Deventer*, verwittigt de Deelgenooten, dat de REKENING en VERANTWOORDING, over het afgeloopen Maatschappelijk jaar, zal plaats hebben op Woensdag, den 29. Maart 1826, ten huize van *R. KRONENBERG*, te *Deventer*; zullende uit dezelve blijken, dat de Deelneming zich, bij voortduring, uitbreidt, en reeds *zeven duizend twee honderd en dertig* stuks verwaarborgde Runderen telt, terwijl nog dagelijks de verwaarborging meer en meer toeneemt.

§ § § De Notaris Mr. *J. NYHOFF*, zal den 25. Feb. en 11. Maart 1826, telkens des avonds om 6 uren, in het *Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, publiek veilen en verkoopen:

Een hecht, sterk en wel doortimmerd kapitaal HEEREN-HUIS en ERVE, met spatieusen TUIN en ruime STALLING voor vier Paarden, met dito KOETSHUIS, alles aan elkander staande en gelegen binnen *Arnhem*, in de Kerkstraat, Wijk F. No. 117, in eigendom bewoond door den Hoog Wel Geb. Heer Jonkhr. *J. A. WENTHOLT*, zijnde het Huis voorzien van roijale met Marmer belegde VESTIBULE, 5 ruime Behangen BENEDENKAMERS, meest allen voorzien van Marmeren Schoorsteenmantels, en waaronder eene Groote Zaal, en 5 mede zeer ruime BOVENKAMERS en een KABINETJE, voorts zeer groote van alle Gemakken voorziene KEUKEN, PROVISIE-, MEIDEN- en KNECHTSKAMERS, 3 zeer ruime ZOLDERS, met afzonderlijke Bergplaats, insgelijks KELDERS, MANGELKAMER, POETSKAMER en KOLENHOK, met afzonderlijke uitgang op de Straat, en voorts van alle verdere Noodwendigheden en Gemakken, tot eene kapitale Heeren Huizing maar eenigzins vereischt.

De Veiling zal geschieden zoo in 2 Percelen als in eene Massa, en kan de Kooper een aanmerkelijk gedeelte van den Koopprijs, tegen billijke Renten, in het gekochte behouden.

Ter bezigtiging adressere men zich des Maandags en Dingsdags, van 11 tot 3 uren, bij den Eigenaar; terwijl, nopens de Veil-Conditien, bij gemelden Notaris *NYHOFF*, nadere informatien te bekomen zijn.

† † † De Notaris Mr. *J. NYHOFF*, zal den 25. Februarij en 11. Maart 1826, telkens des avonds ten 6 ure, in *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, publiek veilen en verkoopen:

Eene zeer ruime hechte en sterke STAL, voor 6 Paarden, en dito KOETSHUIS, met deszelfs ZOLDERINGEN, KNECHTSKAMERS, MESTBAKKEN en verdere COMMODITEITEN; voorts ruim OPEN ERF, bezijden hetzelve, voorzien van eene POMP, alles zeer net en volledig ingerigt en in den besten staat onderhouden, staande en gelegen aan elkander, binnen *Arnhem*, op *de Beek*, op het hoek van *St. Walburgen*, in Wijk F. No. 219, en hebbende aan de andere zijde het Erf van den Heer Baron *VAN HUGENPOTH*, bij den Hoog Geb. Heer Graaf *VAN RANZOW*, in eigendom gebruikt.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van gemelden Notaris *NYHOFF*, in de *Bakkerstraat*, te *Arnhem*.

§ † § In den aanstaanden Zomer, zal, op nader te bepalen tijd en plaats, in het openbaar worden geveild en verkocht, het LANDGOED DREYEN, groot ongeveer 52 bunders, gelegen in het aangenaamste gedeelte van *Gelderland*, gemeente *Oosterbeek*, drie kwart uurs van *Arnhem*, aan den Straatweg van daar op *Utrecht*, en zijnde omringd van de Landgoederen *Mariendaal*, *Lichtenbeek*, *den Hemelschenberg*, *den Oorsprong*, en anderen, zijnde dit Landgoed inmiddels uit de hand te koop, terwijl nadere informatien te bekomen zijn ten Kantore van den Notaris Mr. *J. NYHOFF*, in de Bakkerstraat, te *Arnhem*.

† § † Men is voornemens, om, ten overstaan van den Notaris Mr. *G. VAN ECK*, te *Arnhem*, in het openbaar te doen verkoopen:

Een HOF, gelegen buiten de *Rijnpoort* der Stad *Arnhem*, achterende met het boveneinde aan den *Ouden Utrechtschen Weg*, en met het beneden-einde aan het gemeene *Klinkerpad*, loopende langs den *Ouden Kraan*, benevens de zoogenaamde *Wolvengang*, thans voor een gedeelte in eigen gebruik en voor het ander gedeelte tot aan primo Mei eerstkomende verhuurd aan *VAN DELEN*, daartegens wonende.

De inzet is bepaald op Donderdag den 16. en de toeslag op Donderdag den 30. Maart 1826, ten huize van Mejuffrouw de Weduwe *PEPFENHAUSER*, in *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*; telkens des avonds ten 7 uur.

Ten aanzien der conditien van verkoop, is informatie te bekomen ten Kantore van den voornoemden Notaris.

† † † De gezamenlijke Erfgenamen van wijlen Mejufvrouw *LOUISA CHRISTINA BOOM*, Weduwe *H. BRENDEKE*, laatstelijk gewoond hebbende en overleden te *Xanten*, zijn voornemens, om, ten overstaan van den Notaris Mr. *G. VAN ECK*, te *Arnhem*, in het openbaar te doen verkoopen:

Een Perceel BOUWLAND, gelegen in het Schependom van *Arnhem*, aan den Weg naar *Rosorum*, groot circa 87 roeden en 20 ellen, Nederlandsch, tusschen het Bouwland van de Commanderie van St. Jan en St. Peters Gasthuis ter eenre, en *D. DE BRUIN*, Logementhouder te *Arnhem*, ter andere zijde, voor dit loopende jaar in pacht bij Mejufvrouw de Weduwe *PEPFENHAUSER*.

Waarvan de inzet bepaald is op Donderdag den 16. en de toeslag op Donderdag den 30. Maart 1826, ten huize van Mejufvrouw de Weduwe *PEPFENHAUSER*, in *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, des avonds ten 6 uur.

Nopens de condition van verkoop, kan men informatie bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris.

VERKOOPING.

J. A. VAN MANEN, Notaris te *Nijmegen*, is voornemens publiek op hoogen te laten inzetten, in het *Locaal der Notarissen*, te *Nijmegen*, op Maandag den 13. Maart 1826, des avonds te zes uren:

Een HUIS, staande en gelegen te *Nijmegen*, aan de Groote Markt, Wijk D. No. 4, voorzien van ruim VOORHUIS, WINKEL en TOONBANK, drie BENEDEN-KAMERS, KEUKEN, OPENE PLAATS met een Uitgang in Kriekelbeek, drie BOVEN-, voorts MEIDEN- en PROVISIE-KAMERS, KELDER en drie ZOLDERS, allezins voor het doen van Negotie geschikt.

Eene BUITENPLAATS, *KELFKENS-HOF* genaamd, gelegen te *Hees*, Schependom van *Nijmegen*, met eene ruime OPKAMER, KELDER, groote KEUKEN, twee BOVEN-KAMERS, groote KELDER en verdere GEMAKKEN, SCHUUR, twee TUINEN, met VRUCHTBOOMEN, en een VYVER, met daarachter gelegen BOUWLAND, BOOMEN en HOUTGEWAS, te zamen groot, ongeveer 2 bunders.

Een UITERWAARD, *de Boerenweide* genaamd, groot elf bunders, gelegen onder *Bemmel*, in *Overbetuwe*, schietende aan den Dijk.

† § † De Eigenaren zijn voornemens, om de WIND-ZAAG-MOLEN, staande onder *Doetinchem*, aan den *Ouden Yssel*, met alle daarbij gehoorende GRONDEN en GEBOUWEN, benevens ZAGEN en GEREEDSCHAPPEN, in het publiek te veilen, en, naar genoegen geldende, finaal te verkoopen.

Zij, die daartoe inclineeren, kunnen zich vervoegen in het *Heeren-Logement*, te *Doetinchem*, alwaar de eerste veiling zal plaats hebben op den 23. Maart aanstaande, en de finale toeslag op den 30. daaraanvolgende, respectievelijk des voormiddags om tien uren, ten overstaan van den Notaris *BECKING*, te *Zelhem* residerende, bij wien ook de noodige informatie te bekomen is; zijnde inmiddels de gezegde Molen, *cum annexis*, UIT DE HAND TE KOOP, waaromtrent men zich adresseren kan bij den Heer *OBBERS*, te *Doetinchem*.

§ § Op Woensdag den 8. en 22. Maart 1826, beide des namiddags om 3 uren, in de Herberg *de Bonte Koe*, te *Eerbeek*, in de gemeente *Brummen*, zal bij inzaat geveild en verkocht worden.

Eene PAPIERFABRIEK *de Bovenste Schoonmansmolen* genaamd, bestaande in WOONHUIS met annexe HAMER-BAKS-PAPIERMOLEN, twee daarbij staande SCHUREN en nieuwe TUIN, benevens nog vijf Perceelen BOUW-, WEI- en BOSCH-GRONDEN, alles te *Eerbeek* voormeld gelegen.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris *DE KRUYFF*, te *Brummen*; brieven franco.

§ § De Post van SCHOOLONDERWYZER, in de Buurt *Zinderen*, onder *Wisch*, vacant zijnde, worden Sollicitanten uitgenoodigd, zich, met hunne acten en bewijzen van goed gedrag, voor of op den 1. April aanstaande, bij den Heer Schoolopziener van het vijfde District in *Gelderland*, of bij den Predikant te *Varsseveld*, te vervoegen. — Het vergelijkend Examen zal op den 17. April, des morgens te 9 uren, in de Kerk te *Varsseveld* gehouden worden.

† † † Op Dingsdag, den 14. Maart 1826, des voormiddags ten 10 ure, zullen in het Logement *in de Grebbe*, in het openbaar worden verkocht: 133 EIKEN- en ESSEN BOOMEN, aan perceelen liggende in de *Rhenensche Nude*, nabij *de Grebbe*, bekwaam tot BERGROEDEN, en geschikt tot WAGENMAKERS- en TIMMERHOUT.

§ § Alle de genen, welke iets verschuldigd zijn aan, of te vorderen hebben van wijlen den Heer *CHRISTOFFEL KLAASEN*, in leven Broodbakker en Winkelier, te *Arnhem*, worden verzocht daarvan betaling of opgave te doen, voor den 1. April 1826, ten Kantore van den Notaris Mr. *J. BUSGERS*, te *Arnhem*.

§ † § Te HUUR om tegen den eersten Mei aanstaande te aanvaarden een fraaije KOEPEL, gelegen even buiten de Velpsche Poort aan den Velpschen Steenweg bij *Arnhem*. Te bevragen bij den Drukker dezer.



NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPY.

Bepaling van de dienst, gedurende de maand Maart, met twee BOOTEN.

Van *Rotterdam* op *Nijmegen*:

Elken Vrijdag en Maandag, des morgens ten 6 ure.

Van *Nijmegen* op *Keulen*:

Elken Dingsdag en Zaturdag, des morgens ten 6 ure.

Van *Keulen* op *Nijmegen*:

Elken Maandag en Donderdag, des namiddags ten 1 uur.

Van *Nijmegen* op *Rotterdam*:

Elken Woensdag en Zaturdag, des morgens ten 8 ure.

De vaart van *Rotterdam* naar *Antwerpen* en *Ter Veere*, en vice versa, is bepaald als bij Billetten is bekend gemaakt. Men kan informatien bekomen ten kantore van de Agenten der Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij, de Heeren VAALMAN en TRIEBELS, te *Nijmegen*.

NB. De STOOMBOOT der Bossche Schippers, tusschen *'s Hertogenbosch* en *Gorinchem*, thans in de Vaart zijnde, en met de Booten der Maatschappij in verband staande, wordt het geëerd Publiek kennis gegeven, dat men zich, zoo wel aan het Kantoor te *Nijmegen* als te *'s Hertogenbosch*, tot den directen vervoer van Passagiers en Goederen, kan vervoegen.

WEENER MENAGERIE VAN DEN HEER *TREDE*,

Staande op de St. Jansplaats, te Arnhem;

Dezelve bevat, onder meer andere zeldzame Dieren, eenen TAPIR van *Brazilien*, dewelke veel overeenkomst heeft met verscheidene andere Dieren, vooral met den *Rhenoceros* en den *Olifant*. Hij heeft zeer kleine Manen, als een Paard, en is nooit eerder levend in Europa te zien geweest; — eene gestreepte HYENA; — een BEVER, welk zonderling Diertje men nog nimmer in eene Menagerie heeft kunnen bezigtigen; — een onbekenden BEER, uit *Siberien*, van drie onderscheidene kleuren; — een grooten *Afrikaanschen* STRUIS-VOGEL; — een grooten YSBEER, welke, om zijne buitengewone schoonheid, bewonderenswaardig, en zoo tam als een Hond is; — voorts verschillende andere zeldzame VIERVOETIGE DIEREN, welke nimmer alhier zijn te zien geweest. — Des avonds te 7 uren worden de Dieren gevoederd.

De prijzen der plaatsen zijn: Voor de eerste plaats 40; voor de tweede plaats 30, en voor de derde plaats 10 Centen.

† § † *A. PONCIA EN COMP.*, van *Amsterdam*, zijn alhier gearriveerd met een fraai Assortiment Groote en Kleine SPIEGELS, allerhande soorten van Gekleurde en Zwarte PRENTEN, SCHILDERYEN en LANDSCHAPPEN, in beste vergulde Lijsten. Voorts allerlei soorten van STEENDRUK, *La gallerie lithographie des tableaux de S. A. R. le Duc D'ORLEANS*, Engelsche VERWDOOZEN van *Reeves*, echte Engelsche POTLODEN van *BROEKMAN EN ZOON* te *Londen*, de dood van BONAPARTE op *St. Helena*, in het groot, enz. enz. Staat met eene Kraam op de Markt, te *Arnhem*, tegen over het Huis van den Apotheker *VAN DEN HAM*.

§ § *LOISEAU* is alhier gearriveerd met een fraai Assortiment SPA-DOOZEN en BRUSSELSCHE MUTSEN. Staat met zijne Kraam, ter gelegenheid der Arnhemsche Vrijmarkt, aldaar op de Groote Markt.

INTEEKENING

OP

FOKKE'S BOERTIGE REIS DOOR EUROPA.

DERDE DRUK.

Onder de weinige Letterkundigen, die in ons Land zich door eenen luimigen schrijftrant onderscheiden hebben, verdient wijlen *A. FOKKE, SIMZ.*, misschien als de eerste en voornaamste genoemd te worden. Hij toch vereenigde met eenen verbazenden rijkdom van kundigheden in Talen, Kunsten en Wetenschappen, eene scheppende genie, die aan alle voorwerpen, tot welker beschouwing hij zich bepaalde, al waren die ook van zeer ernstigen en afgetrokken aard, eene zoodanige gedaante wist te geven, dat Geleerd en Ongeleerd er behagen in schepte; — er gaarne zijne aandacht aan schonk, — er gaarne bij verwijlde, er altijd gretig toe terug keerde en bestendig in haar piquant, doch bescheiden boert stoffe tot verlustiging bij nuttige leering vond.

Niemand bezat zeker in eenen hoogeren graad de gave om te doen lagchen dan *FOKKE*: getuigen, zoo velen als hem hoorden in de voortreffelijke Maatschappij *Felix Meritis* en andere genootschappen; — getuigen, zoo velen als hem lazen, het werk, dat voornamelijk zijnen roem gevestigd heeft, is zijne BOERTIGE REIS DOOR EUROPA, dat uit 7 Deelen bestaat, herdrukt is en waarvan de laatste Exemplaren, bij verhooging van prijs, tegen ƒ 20 verkocht zijn.

De aanhoudende vraag naar dit geestig werk heeft den ondergeteekenden, eigenaar van het kopijregt geworden, tot eenen *derden druk* doen besluiten, waarop hij bij dezen zijnen Landgenooten eene Inteekening opent op den navolgenden, zeer aanneemlijken, voet:

DE BOERTIGE REIS, waarbij gevoegd zal worden 's Mans drollige Verhandeling over den OORSPRONG DER ZEEVAART, zal ten *derden male* worden gedrukt in vier Deelen in klein 8vo, op gelijke wijze, als reeds zoo vele anderen Werken door den ondergeteekenden zijn uitgegeven.

De prijs van elk Deeltje zal zijn op postpapier 24 St., en op velinpapier 33 St.

Na het sluiten der Inteekening, *die tot ultimo April alomme openstaat*, zal de prijs van elk Deeltje met 6 St. worden verhoogd.

Een fraai, door den Heer *BENDORP* te graveren Vignet, het Portret van den Schrijver en de Lijst der Inteekenaren zullen aan het werk worden toegevoegd.

Rotterdam, den 6. Maart 1826. J. IMMERZEEL, junior.

*** De Boekverkoopers *SCHALEKAMP* en *VAN DE GRAMPEL*, geven uit en hebben alom verzonden: 1°. PIETER KOERSMA en ANNA NOOTMAN, eene *Familiegeschiedenis*, door *C. VAN DER VYVER*, Schrijver van de *Tafereelen uit het Menschelijke Leven*, en van *Deugd en Ondeugd*; van dit laatste is een tweede druk ter perse gelegd.

2°. *G. ENGELBERTS GERRITZ.*, *het Leven en de Daden van den Doorluchtigen Zeeheld* J. Psz. KOEN, *Gouverneur-Generaal, en voornaamsten Grondlegger van Neerlands uitgebreide Heerschappij in de Oost-Indien*, met Portret en Platen. Van *het Leven en de Daden van* J. VAN HEEMSKERK *en* P. Psz. HEIN, met Platen en Portretten, door denzelfden Schrijver, zijn nog eenige Exemplaren voorhanden en in den loop van dit jaar zal er een tweede druk komen van *het Leven en de Daden van* M. A. DE RUITER. Voorts zal volgen *het Leven en de Daden van de Gebroeders* JAN en KORNELIS EVERTSEN.

3°. *EDWARD BLAQUIERE, Esq.*, *de Grieksche Omwenteling, haar ontstaan en uitbreiding*, benevens eenige aanmerkingen *over Godsdienst, Zeden en Karakter des Volks*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.

ADVYS, *uitgebragt door den Heer Mr.* G. G. Clifford, *in de Vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, op Vrijdag den* 24. *Februarij* 1826.

(Behoort bij de Arnhemsche Courant van Dingsdag, den 7. Maart 1826.)

Edel Mogende Heeren!

Voorzeker is het, zoo als in de beantwoording op de bedenkingen, door de verschillende afdeelingen dezer vergadering gemaakt op het ontwerp van wet, betrekkelijk de onteigening ten algemeenen nutte, zoo wel en teregt gezegd wordt, geene ligte of geringe zaak, om een ingezeten van dezen grondwettelijken staat van zijn eigendom te ontzetten; en het belang onzer vrije Maatschappij brengt mede, dat, wanneer eene harde noodzakelijkheid zulks, uit hoofde van het algemeen belang, gebiedend vordert, hij, wiens eigendom aan dat algemeen belang moet worden dienstbaar gemaakt, in eene volledige en duidelijke Wet alle die beschermende waarborgen en behoedende voorschriften vinde, welke hem tegen alle misbruik van magt en verkeerde toepassing van het bedoelde vrijwaren, en hem de geruststellende overtuiging geven, dat hij zijn eigendom wezenlijk ten algemeenen nutte moet ten beste geven; maar zulks ook niet anders doet, dan volgens wettelijke bepalingen en met volledige zekerheid, wegens eene billijke, aan het verlies, dat hij lijden moet, wezenlijk geëvenredigde, dadelijke schadeloosstelling.

Het is bij mij buiten alle bedenking, en dit schijnt mij ook door niemand betwijfeld geweest te zijn, dat alleen het eerbiedwaardig Opperhoofd van de Regering de onteigening, ter zake van algemeen nut, bevelen kan; wanneer namelijk de middelen tot het daarstellen van nuttig bevondene openbare werken aan Hoogstdenzelven op de door den Grondwet gevorderderde wijze, door de tot wetgeving vereenigde magten, naar eisch zijn toegekend. Niemand meen ik heeft betwijfeld, dat de beoordeeling en beslissing, of die afstand van eigendommen van bijzondere personen, tot het daarstellen van bedoelde openbare werken, al dan niet noodzakelijk zij, alleen aan dat Hoofd der Regering staat; of dat een regter of regtbank daaromtrent bepaaldelijk kennis nemen en uitspraak doen moest. Neen! dusdanige, de zoo goed geordende hierarchie der verschillende magten in onze grondwettelijk gevestigde Maatschappij geheel verwarrende denkbeelden, zijn, voor zoo veel ik heb kunnen oordeelen, door geene der afdeelingen dezer geëerde Vergadering eigenlijk geuit. Maar geheel iets anders is het, en kan met het behoud der zoo wijslijk in onzen Staat geordende instellingen geenzins strijdig geoordeeld worden, dat de Regter wake, of een der *gevallen*, in welke de Wet voorschrijft, dat dusdanige onteigening ten algemeenen nutte vermag plaats te hebben, bestaat, en of de *wijze*, bij de Wet bepaald, waarop die onteigening ten algemeenen nutte geschieden moet, naar eisch is opgevolgd; en eindelijk, of de *schadeloosstelling*, welke voor die onteigening ten algemeenen nutte moet verleend worden, wel en teregt geregeld en voldaan is; en dat hij, die vermeenen mogt, omtrent eene dier drie vermelde punten te zijn verongelijkt, een veilige, vaste beschermer en toevlugt hebbe in den Handhaver der Wet. Wel en teregt is, naar mijn oordeel, door de meeste afdeelingen dezer Kamer aangemerkt, dat in het aangeboden ontwerp van wet, betrekkelijk de onteigening ten algemeenen nutte, de beschermende voorschriften, zoo wel ten opzigte van de *gevallen* waarin, als de *wijze* waarop zulke onteigening zal kunnen worden bevolen en bewerkstelligd, als ook betrekkelijk de deswege te erkennen *schadeloostelling*, niet volledig genoeg zijn uitgedrukt; en deze altoos eenigermate geweldadige handeling, dewelke alleen door de algemeene nuttigheid gezuiverd wordt, niet binnen deszelfs juiste en noodzakelijke grenzen beperkt en omschreven wordt; hiertoe behoort mede inzonderheid, dat noodwendig billijke formaliteiten het nemen van een Koninklijk Besluit tot onteigening moeten voorafgaan: diergelijke voorafgaande bepalingen zijn niet reglementair, en hebben ook een wezenlijk nut. De ingezeten vindt daarin geruststelling, dat er geen bevel van onteigening ten zijnen opzigte kan en zal genomen worden, ten zij hij vooraf, door middel eener bevoegde magt, in zijn belang zij gehoord en deskundigen deswege zijn geraadpleegd; en het eerbiedwaardig Opperhoofd der Regering, het besluit tot onteigening nemende, heeft de voor zijn hart voldoenende verzekering, dat alles volgens wettelijke voorschriften wel is gewikt en gewogen, en dat de harde uitspraak, welke hij verpligt is te doen, en die de algemeene nuttigheid van hem vordert, zoo en niet anders kan zijn, en op diegenen alleen nederkomt, welke onmisbaar door dezelve moet worden getroffen.

Deze en diergelijke voorzieningen zijn in mijn oog geene middelen van uitvoering van een besluit ter onteigening, zoo als in de beantwoording op de bedenkingen onzer afdeelingen wordt gezegd; maar veeleer middelen om tot een besluit, en wel tot een goed en billijk besluit te komen.

Wanneer, uit hoofde van de Grondwet, de *gevallen*, waarin onteigening ten algemeenen nutte kan worden bevolen, door de Wet uitdrukkelijk moeten bepaald worden, en die gevallen dus in de Wet moeten zijn vermeld, zoo als in de beantwoording op de bedenkingen der afdeelingen wordt erkend, alsdan blijft er, naar mijn inzien, geene keuze over, of het artikel der wet, hetwelk die gevallen bepaalt, moet in eenen uitsluitenden zin worden opgenomen, en is de redactie van dat artikel in dusdanigen zin het doelmatigst, omdat onteigening ten algemeenen nutte, in een geval, door de Wet niet uitdrukkelijk bepaald, inconstitutioneel moet geacht worden, en dezelve niet dan door de bepaling van eene speciale wet zoude kunnen worden gebillijkt. Wanneer nu, volgens de Grondwet, en *geval* waarin, en *wijze* waarop onteigening ten algemeenen nutte vermag plaats te hebben, door de Wet moeten worden bepaald, spreekt het, naar mijn inzien, van zelve, dat een ingezeten, vermeenende dat de hem bevolen afstand van zijn eigendom niet toepasselijk is op gevallen, welke de Wet als daartoe regt gevende omschrijft, of dat de wijze, waarop die afstand van hem wordt gevorderd, niet zoodanig is opgevolgd, als door de voorschriften der Wet wordt vereischt, zich alsdan met vol vertrouwen tot den Regter, den handhaver der Wet, zal kunnen en vermogen te vervoegen; want door het besluit alleen is de uitspraak hierover nog geene afgedane zaak, zijnde het hier de kwestie, of dat besluit, volgens den wil der Wet, en volgens de regelen, door dezelve voorgeschreven, genomen en ten uitvoer gelegd is. Even zoo is het gelegen met de bepaling der schadevergoeding, welke voor het onteigende verschuldigd is; wel en teregt is, naar mijn oordeel, hieromtrent door de verschillende afdeelingen verlangd, dat meerdere en den onteigenden betere waarborgen opleverende bepalingen, opdat zijn belang niet kan worden veronachtzaamd, in de Wet wierden vastgesteld. Uit al hetwelk UEd. Mog. wel zullen opmaken, dat, naar mijn gevoelen, het voorgestelde ontwerp van wet, betrekkelijk de onteigening ten algemeenen nutte, niet als volledig genoeg kan geacht worden; maar dat door mij, in het algemeen genomen, met uitzondering van eenige artikelen, aan de wet van 8 Maart 1810 de voorkeur gegeven wordt.

Dan, Edel Mogende Heeren! er is nog een, naar mijn oordeel gewigtig punt, over hetwelk het ontwerp van wet, thans in discussie, geheel zwijgt, en omtrent hetwelk ik echter oordeel, dat even noodwendig billijke wetsbepalingen vereischt worden., Hetzelfde punt is als eene algemeene aanmerking door de vijfde afdeeling van October, tot dewelke ik de eer heb te behooren, voorgedragen, en bestaat hierin: of, wanneer een eigenaar, ten publieken nutte, in het vrije genot van zijn eigendom wordt verhinderd, en hij dus daardoor gedeeltelijk zijn eigendom verliest, hem, naar mate zijn eigendom daardoor in waarde vermindert, niet wettelijke schadeloosstelling moet worden toegekend? Hetgeen ik ten deze voornamelijk bedoel, zijn de beperkingen in het gebruik van een eigendom, waaraan de eigenaars van gebouwen en gronden, in eenen bepaalden omtrek, bij verschansingen gelegen, worden onderhevig gemaakt, en welke van dien aard zijn, dat, binnen zekeren ommekring, niets hoegenaamd mag worden herbouwd of geplant, en in een' meer verwijderden omtrek niets daartoe betrekkelijk door den eigenaar op zijn eigendom mag worden verrigt, dan na zich vooraf deswege met een verzoekschrift aan het Departement van Oorlog te hebben gewend, hetwelk alsdan alleen getimmerten van hout, met riet gedekt, en het planten van enkele vruchtboomen toestaat; en zulks dan nog alleen, wanneer de verzoekende eigenaar door eene authentieke acte, waarvan verschillende afschriften, voor hij van het vergunde iets bewerkstelligt, door hem moeten worden ingeleverd, alles te zijnen koste, zich hebbe verbonden, op de eerste aanmaning het vergunde te zullen wegbreken of omhouwen, en geene schadevergoeding, hoegenaamd daarvoor immer te zullen eischen. — Op de aanmerking, betrekkelijk dit gewigtig punt gemaakt, is geantwoord, dat er geen grond is, om voorzieningen vast te stellen tegen het nadeel, dat *geburen* zouden kunnen lijden door den aanleg van voorgenomene werken, zijnde geen *gebuur*, die op zijnen eigendommelijken grond eenige werken begeert aan te leggen, tot schadeloosstelling aan zijne *geburen* gehouden, wanneer hij slechts van zijn regt gebruik maakt, en die geburen hebben van hunnen kant geen dadelijk en stellig regt, om hem het aanleggen van die werken te betwisten, of van hem schadeloosstelling te vorderen voor onaangenaamheden of nadeelen, welke zij daarvan zouden kunnen te vreezen hebben; zijnde daarentegen, wanneer die geburen een dadelijk en stellig regt hebben, de zaak behoorende tot de gewone beginselen van het Burgerlijk Regt.

Hoe weinig deze beantwoording op de gemaakte bedenking passende, en dus, naar mijn oordeel, niets afdoende is, kan ik niet afzijn UEd. Mog. nader te ontwikkelen: Het is hier de vraag niet, of een *gebuur* onaangenaamheden en schade *vreest* te zullen lijden, door het aanleggen van werken, welke zijn nabuur op zijnen eigendommelijken grond begeert aan te leggen, en daarom het aanleggen van die werken aan zijnen nabuur wil betwisten, of van hem vorderen schadeloosstelling voor die slechts *gevreesde* onaangenaamheden of nadeelen: Neen, het is hier de kwestie, dat een der geburen door het publiek gezag onteigend wordt, en, ten gevolge van die onteigening, alle de geburen van dat onteigende naburig goed niet alleen onaangenaamheden, maar zelfs groote nadeelen, niet slechts vreezen, maar wel dadelijk ondervinden; welke nadeelen hun door datzelfde publieke gezag worden opgelegd, hun van de volle en onbelemmerde beschikking over hun anders vrij eigendom beroovende, en hetzelve merkelijk daardoor in waarde doende verliezen. Hoe strookt deze beantwoording met de zoo goede voorzieningen, welke datzelfde publiek gezag zoo wijslijk neemt, en nog niet lang geleden in een zoo goed ontwikkeld en bepaald besluit heeft aan den dag gelegd, waarbij behoorlijke zorg gedragen wordt, dat de eene *gebuur* den anderen niet benadeelen kan, door het aanleggen op zijn eigendom van gevaarlijke of ligt schadelijke werken, elk daaromtrent in zijn belang vooraf wil hooren en niets definitivelijks deswege laat bepalen, door de bevoegde magten, waaraan zulks is toegekend, zonder dat de vereischte voorzieningen tegen eventueel gevaar en schade, en is het noodig, ook wegens billijke schadeloosstelling wettelijk geregeld zijn? Zorgt het publiek gezag niet, dat een eigenaar op zijnen eigendommelijken grond geene kruidmolen, geen stoomwerktuig, geen gazometer, en wat dies meer zij, mag plaatsen, dan met vergunning van de Hoogste Magt, en alsdan niet anders, dan op zoodanige afstanden en met zoodanige voorbehoedmiddelen, dat dezelve aan de geburen niet schadelijk of hinderlijk zijn kunnen? Waakt dat publieke gezag niet tegen het aanleggen van de lucht verpestende of het water vergiftigende fabrieken, zonder billijke voorzieningen tegen, of schadeloosstellingen wegens het nadeel, dat geburen daardoor kunnen lijden? En nu zoude men moeten toestemmen, dat, wanneer dat publieke gezag voor zichzelve vernielende werken aanlegt, het niet aan evengelijke door hetzelve ten opzigte van anderen wettig en billijk geoordeelde bepalingen en verpligtingen, zoude gehouden zijn, maar integendeel van alle banden vrij overheerschend zoude vermogen te werk gaan.

Neen, wanneer de zoo juist en helder denkende Minister, die het ontwerp van wet, thans in discussie, ontwikkelen en verdedigen zal, dit overweegt, mag ik gerust veronderstellen, dat Zijne Exc., ten minste bij zichzelve, het gegeven antwoord op de gemaakte bedenking zal afkeuren als niet concludent. Want laten wij ons op het regte standpunt stellen, waaruit in deze de gemaakte bedenking moet worden begrepen en beoordeeld, en dit standpunt zal, door het navolgende tafereel, dunkt mij, UEd. Mog. juist en duidelijk worden aangetoond:

Uit hoofde van het algemeene welzijn acht het publiek gezag het noodig, dat op een zeker punt binnen ons Rijk eene verschansing worde aangelegd. Om zulks te doen, onteigent dat publiek gezag een mijner naburen van deszelfs op dat punt gelegen eigendommelijke landerijen, het vergraaft die vruchtbare en weelderige stukken gronds, en verandert die in kale aardwallen, omgeven met eene diepe en breede gracht van stilstaand water. Bij die wallen bouwt het eene bewaarplaats voor gevaarlijk buskruid en voor ander vernielend oorlogstuig. Op die wallen plant het zijne verschrikkelijke vuurmonden, en bedreigt met verwoesting en bederf al wat dien nieuwen aanleg omringt. Maar dit alles is nog niet genoeg. Mijn schrikverwekkende nieuwe buurman gaat nu met zijnen strengen meetstok staan aan de buitenste zijde van de door hem gegravene gracht, meet buiten zijn eigendom met naauwkeurige gestrengheid eenen wijden omkring van een bepaald getal ellen uit, en zegt aan de eigenaars, aan zijne vreedzame doch vrije geburen in dien omkring: »Zonder eenige schadeloosstelling hoegenaamd aan u toe te kennen, beveel ik u, van nu af aan, op uwen eigendommelijken grond, niets te bouwen of te planten, zelfs niet datgeen te herstellen, wat bouwvallig worden mogt of weder bijgeplant moet worden; het is niet eens geoorloofd, dat gij daartoe een verzoek doet. Neen! als uwe woningen door verloop van tijd vervallen, en uw plantsoen gestorven is, moet de door mij gemetene en thans afgebakende omtrek tot eene woestenij veranderen." Hiermede nog niet te vrede, neemt die vriendschappelijke nieuwe gebuur nogmaals zijne meetroede in de hand, en meet, verder dan de door hem tot verwoesting gedoemde eerste kring is uitgebreid, nog eenen tweeden veel grooteren ommekring, en aan de in dezen reeds verwijderd gelegene eigenaars zegt hij: »Niettegenstaande gij vrije eigenaars van deze in den door mij uitgemetenen tweeden ommekring gelegen bezittingen zijt, beperk ik u in uw eigendom, in zoo verre, dat gij van nu af aan nimmer iets op uw eigendommelijken grond moogt timmeren, bouwen en planten, dan na vooraf deswege aan mij, op eene door mij voorgeschreve wijze, verzoek te hebben gedaan. Alleen het bouwen van houten getimmerten met riet gedekt, en alleen het planten van vruchtboomen zal ik u op uw verzoek toestaan; maar dan nog wel alleen onder dat voorbeding, dat gij, de vergunning van mij verkregen hebbende, vooral en aleer gij iets timmert of plant, bij eene kostbare authentieke acte, alles ten uwen koste, u verbindt, om, wanneer ik goedvind de vernieling van dat getimmerde of de omhouwing van dat geplante te bevelen, dadelijk aan dat mijn bevel gehoorzamen en nimmer daarvoor eenige schadeloosstelling verlangen zult. Van die authentieke acte zult gij mij vooraf verschillende afschriften inzenden."

De nijvere landman, die voor zijn bedrijf een steenen gebouw onmisbaar noodig heeft, en een koelkelder voor zijn zuivel; die niet eens het voor hem zoo nuttige wilgen hout langs zijnen eigen' grond en weiden mag bijplanten, moet met ter tijd zijn voorvaderlijk goed verlaten, als niet meer dienstig zijnde voor zijne neering, even zoo als de bemiddelde zijne lustplaats, waarop hij aan zoo veel werk- en ambachtslieden de kost verschafte, uit hoofde hij op dezelve alle genoegens, die eene nutte weelde hem opleverde, ja zelfs het lommer van zijne opgaande boomen, eindelijk missen moet. En opdat deze wreede bevelen wel worden nagekomen, stelt mijn harde nieuwe gebuur eenen bepaalden opzigter, die dagelijks de door hem uitgemeeten kringen doorkruist, zorgvuldig waakt, dat in alles stiptelijk aan die gegeven uitspraken van magt voldaan worde, en gelast zelfs aan het Gemeente-Bestuur, onder welke de in dwang gestelde eigenaars wonen, om de sterke hand te leenen aan hetgeen door de superieuren van dien opzigter aan hetzelve zal worden opgedragen. Tracht nu een van die onderdrukte geburen, die zich in het vrije gebruik van zijn eigendom gestoord, de waarde van zijn eigendommelijk goed verminderen en dagelijks afnemen ziet, zonder eenige schadeloosstelling daarvoor te erlangen, zich tegen dien overheerschenden nieuwen gebuur te verzetten, en zijne toevlugt te nemen tot de wet, en zijne bescherming te zoeken bij den handhaver der wet, de regtbank, onder welke hij behoort, alsdan laat de magtig gebiedende nieuwe gebuur zeker monsterachtig gedrocht, hetwelk ik hier liefst niet noemen wil, te voorschijn treden, en op den aanblik van dat ware medusa-hoofd, staat de vrije, in eene grondwettelijk geordende maatschappij levende man, vernietigt en gebonden, bijkans even als de lijfeigene onder de opgehevene tuchtroede van zijnen oppermagtigen autocraat. En dat een diergelijk tafereel geen herschenschim of te zwart geschilderd is, zoude ik met bestaande voorbeelden en feiten kunnen staven. Neen, Edel Mogende Heeren! zoodanig iets wil onze zoo billijke en regtvaardige Koning niet. Het is genoeg, dat zijn vaderlijk hart worde opmerkzaam gemaakt, dat er dusdanige wederregtelijke bepalingen zouden kunnen bestaan, of zelfs gevreesd worden, en wij kunnen gerust zijn, dat al wat vereischt wordt, om zulks te voorkomen of te verbeteren, door zijne teedere bezorgdheid zal worden voorgedragen en in het werk gesteld. Het is dan ook omdat die voorzieningen in het thans voorgedragen ontwerp van wet, over de onteigening ten publieken nutte ontbreken, dat ik ook mede uit dien hoofde mij verpligt acht, Z. M. eerbiedig te verzoeken, dit voorgestelde in nadere overweging te nemen.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.

[illegible]

Doch ofschoon die voorzieningen zijn in mijn oog geene middelen van afwering van een [illegible] ontëigening [illegible] in de benauwdheid op de [illegible] kinderen onder alle lagen wordt [illegible] tot een billijk, en wel tot een [illegible] en billijk [illegible] te komen.

Wanneer, uit hoofde van de Grondwet, de gevallen, waarin ontëigening ten algemeenen nutte kan worden bevolen, door de Wet uitdrukkelijk [illegible] bepaald worden, en die gevallen door de Wet moeten zijn vermeld, [illegible] als in de [illegible] antwoording op de bedenkingen der afdelingen [illegible] erkend, alsdan ligt er, naar mijn inzien, geene keuze over, of het artikel der wet, betwelk die gevallen begrenzen moet in eenen uitdrukkelijk zin worden opgenomen, en is de redactie van dat artikel in [illegible] met het doel [illegible], [illegible] ontëigening ten algemeenen nutte, in die gevallen door de Wet niet uitdrukkelijk bepaald, [illegible] gemaakt worden, en [illegible] daar de bepaling van eene speciale wet zoude kunnen worden [illegible]. Wanneer nu, volgens de Grondwet, [illegible] en zulke [illegible] in algemeenen [illegible] plaats te hebben, door de Wet moeten worden bepaald, spreekt het, naar mijn inzien, van zelve dat een [illegible], vermeenende dat de hem bevolen afstand van zijn eigendom [illegible] partelijk is [illegible] bevolen, welke de Wet als daartoe eest gevende omschrijft, of [illegible] de wijze, waarop die afstand van hem wordt gevorderd, niet zoodanig is [illegible] volgd, als door de voorschriften der Wet wordt vereischt, zich alsdan met vol vertrouwen tot den Regter, den handhaver der Wet, zal kunnen en [illegible] wenden; want door het besluit alleen is de uitspraak hierover nog geene afgedane zaak, [illegible] de Koning, of [illegible], volgens den wil der Wet [illegible] [illegible] mijn [illegible] [illegible] [illegible] door de verschillende afdeelingen verlangd, dat meerdere en [illegible] bare waarborgen opleverende bepalingen, opdat zijn belang niet kan worden verontachtzaamd, in de Wet worden vastgesteld. Uit al hetwelk UEd. [illegible] wel zullen opmaken, dat, naar mijn gevoelen, het voorgestelde ontwerp van wet, betrekkelijk de ontëigening ten algemeenen nutte, niet als volledig genoeg kan gemaakt worden; maar dat het mij, in het algemeen genomen, met uitzondering van eenige artikelen, aan de wet van 8 Maart 1810 de voorkeur gegeven wordt.

Dan, Edel Mogende Heeren! er is nog een, naar mijn oordeel gewigtig punt, [illegible] het ontwerp van wet, thans in discussie, geheel [illegible] [illegible] billijke wetsbepalingen vereischt [illegible] [illegible] aanmerking door de zijde afdeeling van October, [illegible] [illegible] hierin: of, wanneer [illegible] [illegible] eigendom wordt [illegible], [illegible] eigendom verliest, [illegible], maar niets [illegible], niet wettelijke schadeloosstelling moet worden toegekend? [illegible] die [illegible] lijk bedoel, zijn de beperkingen in het gebruik van een eigendom, wanneer de eigenaars van gebouwen en gronden, in eenen bepaalden omtrek, bij vestingwerken gelegen, worden onderhevig gemaakt, en welke van dien aard zijn, dat, binnen zekeren omtrek, niets hoogenaamd mag worden gebouwd of geplant, en in eenen verwijderden omtrek niets dan hetgeen [illegible] door den eigenaar op zijn eigendom mag worden [illegible], dan na zich vooraf deswege met een [illegible] aan het Departement van Oorlog te hebben gewend, hetwelk alsdan alleen getimmerten van hout, met riet gedekt, en het planten van enkele vruchtboomen [illegible] en zulks dan nog alleen, wanneer de verzoekende eigenaar door eene authentieke acte, waarvan verschillende afschriften, voor hij van het vergunde iets bewerkstelligt, door hem moeten worden ingeleverd, alles te zijnen koste [illegible] hebbe verbonden, op de eerste aanmaning het vergunde te zullen wegbreken of omhouwen, en geene schadevergoeding, hoegenaamd daarvoor immer te zullen eischen. — Op die schikking, betrekkelijk dit gewigtig punt gemaakt, [illegible] voort, dat er geen grond is, om voorzieningen vast te stellen tegen het nadeel, dat geburen zouden kunnen lijden door den aanleg van voorgenomene werken, zijnde [illegible], die op zich een eigendommelijken grond eenige werken begeert aan te leggen, tot schadeloosstelling aan zijne geburen gehouden, wanneer hij slechts van